הבית והעלייה: וליחזי ברשות דמאן קיימי כו'. ול"ת דהכא פשיטא ליה לחיי בנפל לרשות דמד מיניהו שכן רגילות הוא שאינו נופל בנמלוט בשוה ובריש בבא בתרא (דף ל.) פריך פשיטא דאם נפל הכותל דהוי של שניהם ומשני לא לריכא דנפל לרשות דמד וי"ל משום דאוקי לה הכא דמונחים בשל זה כמו בשל זה פריך התם פשיטא דהוה משמע ליה לאוקמיה דומיא דהכא שנשנית לפניה בסמוך ועוד להתם (ג) פריך מתוך הסוגיא דשפיר פריך פשיטא: **לימא** תיהוי תיובתא דר"נ. דאמר פטור ואע"ג דטעמא דר"נ משום דאוקי ממונא בחזקת מריה והכא אוקימנא דקיימי בהה"ר או בחלר א) שאינה של שניהם שאין האחד מוחזק יותר מחבירו מ"מ בהכי חשיב מוחזק שאנו יודעין שהחלי שלו לכך פריך שפיר ב ועוד דבפ' השואל (לעיל דף מז: וסס) פירשתי דכל ממון המוטל בספק חשיב כאילו שניהם מוחזקים בו: **סבר רבא למימר לפי חשבון שבורות** ג. נראה לר"י שר"ל לפי חשבון שבורות ושלימות כמו שהן מעורבות שם במקום שנפלו ד דמה שברא הוא לומר ה שיבורו ולא יקח כי אם שבורות דוקא כנגדו: **הבית והעלייה של שניים.** בקונט' לא גרס של שניים ולר"ת נראה דלא"ג דמוקי לה בגמ' בשוכר ומשכיר מ"מ שייך למיתני של שניים כיון דקתני בה בעל הבית ובעל עלייה ה ובגמרא דמוקי לה בשוכר ומשכיר ו [א] משום דבאחין שחלקו אין על התחתון לבנות תקרה ז אבל קשה לי אין עליו לבנות מאי קאמר בגמר' תחתון שבא לסכך בארזים שומעין לו למה בא לסכך כיון דאין מוטל עליו דבאחין שחלקו מייריי ח:

אי דא"ל עלייה זו ונפל אודא ליה. ויתן לו שכרו שכבר דר שאם דר חלי יתן חלי כדאמר בהאומנין (לעיל דף עט.) גבי שוכר את החמור ומת לו בחלי הדרך נותן לו שכרו של חלי הדרך ושם [ד"ה ואם] פירשתי אמאי לא אמר הכא ובסוף השואל (לעיל דף קג.) גבי המשכיר בית לחבירו ונפל אם יש בדמיס ליקח יקח ולשכור ישכור כדאמר גבי חמור ט: איפחית

הבית א והעלייה של שנים שנפלו שניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר ורואין אלו אבנים העשויות להשתבר אם היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולות לו מן החשבון: **גמ'** מדקתני רואין מכלל ב דאיכא למיקם עלייהו אי בחבסא נפיל אי בחבטא נפיל אי הכי רישא אמאי חולקין נחזי אי בחבטא נפיל עלייתא איתבור אי בחבסא נפיל תתייתא איתבור ג לא צריכא דנפיל בליליא וליחזינהו בצפרא דפנינהו וליחזי מאן פנינהו ולישיילה דפנינהו בני רשות הרבים ואזלו לעלמא וליחזי ברשות דמאן יתבן וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראייה לא צריכא דייתבן בחצר דתרוייהו אי נמי ברשות הרבים ואיבעית אימא שותפין בכי האי גוונא לא קפדי אהדדי: אם היה אחד מהן מכיר כו': והלה מה טוען אי דקאמר אין פשיטא ואי לא אמר ד אין למה נוטל אלא דא"ל איני יודע לימא תהוי תיובתא דר"נ דאיתמר ה מנה לי בידך והלה אומר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור כדאמר ר"נ כגון שיש עסק שבועה ביניהן הכא נמי כגון שיש עסק שבועה ביניהן היכי דמי עסק שבועה כדרבא ו דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע ישלם: ז ועולות לו מן החשבון: סבר רבא למימר לפי חשבון שבורות אלמא כיון דאמר איני יודע ריע טפי א"ל אביי אדרבה הא ריע טפי מדהני ידע טפי לא ידע תו לית ליה ואידך כולהו דהאיך נינהו אלא אמר אביי ח לפי חשבון שלימות אי הכי מאי קמהני ליה למלבנא רווחא אי נמי טינא דמעבדא: **מתני'** ט הבית והעלייה נפחתה העלייה ואין בעל הבית רוצה לתקן הרי בעל העלייה יורד ודר למטה עד שיתקן לו את העלייה ר' יוסי אומר התחתון נותן את התקרה והעליון את המעזיבה: **גמ'** י נפחתה בכמה רב אמר ברובה ושמואל אמר י בארבעה רב אמר ברובה אבל בארבעה לא אדם דר חציו למטה וחציו למעלה ושמואל אמר בארבעה אין אדם דר חציו למטה וחציו למעלה ה"ד אי דאמר עלייה זו אזדא אלא דאמר ליה עלייה סתם לוגר ליה אחריתי אמר רבא לא צריכא דא"ל עלייה זו שאני משכיר לך כי סלקא סליק בהדה וכי נחית חות בהדה אי הכי מאי למימרא אלא אמר רב אשי ח דא"ל עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך דהא שעביד בית לעלייה וכי הא דאמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק ט מעשה באחד שאמר לחבירו י דלית שעל גבי פרסק זה אני מוכר לך ונעקר הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייא ואמר יא חייב אתה להעמיד לו פרסק כל זמן שהדלית קיימא בעי ר' אבא בר ממל כשהוא

הבית והעלייה של שניים. כגון שני אחים שחלקו אחד נטל בית ואחד נטל עלייה שעל גביו והאבנים של חומת הבית מן תקרת הבית התחתונה שהיא קרקעיתה של עלייה ולמעלה של עליון והימנה ולמטה של תחתון: **שניהם חולקים.** הכל לפי (א) הגבוה ב שהאחד הוא גבוה מחבירו ואבניו ועפרו מרובה משל חבירו חולקים לפי שאין ניכר איזו אבנים של עליון ואיזו אבנים של תחתון: **רואים אלו אבנים ראויות להשתבר.** אם יש אבנים שבורות של בניים זה אומר שלימות שלי וזה אומר שלימות שלי רואין אלו אבנים ראויות להשתבר אם של עליון אם של תחתון. והכל לפי המפולת שאם נחבטו ג הבית מיסודו ונפל תחתיו החומה במקומה יש לדעת שהתחתונות נשברו ולכך נפלה ד הבית ואם נחבט הכותל להלן כמקל שהיה עומד זקוף ונפל שעליונות של כותל נפלו להלן ממנו הרבה אז העליונות נשברו שנפלו מגובה רב והתחתונות שלימות שנפלו ממקום נמוך: **מקצת אבניו.** והן שלימות: **ועולות לו מן החשבון.** שחבירו יקח אחרות כנגדן. ובגמרא מפרש מאי יטול כנגדן שלימות או שבורות: **גמ' מכלל דאיכא למיקם עליה.** דמפולת זו היאך נפלה: **אי בחבסא נפלה.** ותתאה איתבור כדפריסית: **אי בחבטא נפול.** כחבטת מקל ועלייתא איתבור: **אי הכי.** דאיכא למיקם עלייהו: **רישא אמאי פנא חולקין.** יטול העליון הרחוקות אם בחבטא נפול ואם בחבסא נפול יטול העליונות הן שלימות והן שבורות: **לא קפדי אהדדי.** למיקני רשותא דידיה דאפקורי מפקר ליה כל חד רשותיה לגבי חבריה להניח שם חפציו הלכך כי נמי יתבן ברשות דמד מיניהו לא הוי אידך מוציא דברשותא דהאי נמי יתבי דהא לא קפיד עליה מלאוסליה דוכתא: **דאמר איני יודע.** בדי ושמא בדי עדיף: **חייב לשלם.** דבדי עדיף: **פטור מלשלם.** אוקי ממונא בחזקת מריה ולריך לישבע שאינו יודע: **עסק שבועה וכו'.** וה"ל כיון דמודה במקצת ואמר איני יודע במקצת חייב דאי יודע במקצת אם הודאה במקצת: **נחשבון שבורות.** יטול שבורות כנגדן וזה יטול את אלו לפי החשבון: **נחשבון שלימות.** ט) (שכנגדן) אף הוא יטול שלימות כנגדן: **למלבנא רווחא.** יש לבניים העשויות כמלבן שהוא רחב מחבירו: **א"נ לטינא דמעבדא.** יש טיט שעושין ממנו לבניים שמעובד ומגובל יפה מחבירו: **מתני' הבית והעלייה נפחתה העלייה גרם.** ולא גרס הכא של שניים דהא בשוכר קאי כדאמר בגמרא: **ואין בעל הבית.** משכיר: **מעזיבה.** טיח של טיט שנותנין על התקרה שקורין אשטריי"ך ודומה לו במקרא ויעזבו (את) יהושפט בספר עזרא (נחמיה ג). ובגמרא ט מפרש פלוגתייהו: **גמ' אבל באחרבעה לא.** שאינו מחוסר אלא מקום מ הנחת כלי אחד וכנגדו יתן כלי אחר ט כגון תיבה או עריבה למטה וכשירלה להשתמש בו ישתמש: **חלוי למטה.** כלומר מקצת תשמישו למטה ומקצת תשמישו למעלה: **באחרבעה.** כיון שנפחתה באחרבעה יורד ודר בבית לגמרי ולא כפינן ליה לדור חלוי למעלה וחלוי למטה: **אזדא.** מזלו גרם לו: **לוגר לו אחריתי.** אם יש לו ולמה אנו כופין את המשכיר לקולטו עמו בבית: **כי סלקא.** בעודה קיימת: **וכי נחתא.** אם תפחות נחית בהדה גור בבית: **דשעביד הבית לגבי עלייה.** דאי לא שעבדו למה ליה למימר שעל גבי בית זה והא קא חזי ליה דעלייה זו קאמר ליה: **דיים.** גפן מודלית שקורין פליד"א: **פרסקא.** אילן שפירותיו אפרסקין: לגבו

אדרבה יותר הוא חפץ בפחיתותה מבתיקונה כדי שלא ידור בעל העליה על גביו. פסקי הרא"ש סימן ג'. ח. אית ספרים דלא גרסי לסכך אלא לשנות ראעמודים קאי וכו'. תוס' הרא"ש לקמן קח: ט. [דהכא] אין הבית עומד לימכר אלא להוסיף עליו ולחזור ולבנותו כבתחילה, וכיון דא"ל בית זה ונפל אין לבית זה כלום לא קבל עליו להוסיף יציאה בבנין בית זה, אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל, וכי נפל, נפל אדא. תוס' לעיל עט. ד"ה ואם.

א א ב ג מיי' פ"ד מהל' שכירות הל' ב סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קסד סעיף ג:
ב ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
ג ו ז ח מיי' פ"ה מהל' שכירות הלכה ח סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיב סעי' יח:
ד ט י מיי' שם טוש"ע שם סעי' כ:

מוסף רש"י

רב הונא ורב יהודה אמרי חייב. לגלגל (כתובות יב: ב"ק קיח.) כרי ושמא כרי עדיף (לעיל צז:). **רב נחמן ור' יוחנן אמרי פטור.** מלגלגל, ומכל מקום משפעיון ליה שבועת היסת שכן הוא כדבריו שאינו יודע שהוא חייב לו (כתובות יב: וב"ק קיח.) דלא עדיף שמא מברר, דהא אי נמי הוי טעין ליה אין לך בידי כלום הוי משפעיון ליה שבועת היסת (ב"ק שם). **שיש עסק שבועה ביניהן.** שנתחייב לו שבועה בטענתו והוא אינו יכול לישבע, דהא אינו יודע קאמר (לעיל צז:). **אלא חמשים.** הוה ליה מודה מקצת ומחוייב שבועה על השאר ואינו יכול לישבע דאמר אינו יודע (לעיל צז:).

רבינו חננאל

הבית והעלייה של שנים שנפלו שניהן חולקין בעצים ובאבנים. ואוקימנה כגון דנפל בליליא דליכא למיקם עלה דמילתא או בהבטא נפל, פירי בהטייה שנטה הכותל ונפל מלמעלה למטה, או בחבטא, שיתרועע התחתון וכבר העליון עליו ושיברו, ופינו בני רשות הרבים האבנים והעצים וערכום בצידי רשות הרבים, או במקום הידוע לשניהם. או בעי תימא שותפין בכי האי גונא לא קפדי אהדדי. שמ' מנ' דכל כי האי מילתא (דרינא) [דידיעא] לתרויהו בשותפותא אפעל גב דאיתה ברשותא דחד מינייהו לא יכיל למיטען החזקתי, דקימא לן שותפין כי האי גונא לא קפדי אהדאדי. **פים'.** היה **אחד מהן מכיר מקצת אבניו** נוטלן ועולות לו מן החשבון. אוקימנה בדטעין ליה חבריה לא ידענא, לפיכך נוטלן הטוען בריא לי, כי הדין עימו. ואקשינן הא מתניתין על רב נחמן, מתניתין בשעסק שבועה ביניהם, כגון דטעין ליה מאה אבנים משלי נטלת בפני ב), ואמ' אידך חמשין ידענא וחמשין לא ידענא, וכדרבא דאמ' רבא מנה לי בידך והלה אומ' אין לך בידי אילא חמשים והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם. ועולות לו מן החשבון, מחשבינן שלימות, נפקא מינה למלבנא רווחה או נמי לַיְטָנָא. וכן נרס' **בהשותפין** (ב"ב ה.), לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים לשניהם. ואמרינן בגמרא פשיטא, לא צריכה דנפל [ל]רשותא דחד מיניהו, או נמי דפנינהו חד לרשותיה, מהו דתימא ליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה קמש"ל. קן. עביד גם זה מזה שאין שותף יכול לומר בכי האי גונא החזקתי. **מתני'.** הבית והעלייה של שנים, **נפחתה העלייה וכו'.** בכמה נפחתה, רב אמ' ברובה, אבל פחות אדם דאר חציו למעלה וחציו למטה. ושמואל אמ' בארבעה טפחים, אין אדם דר חציו למעלה וחציו למטה. ואתינן למפשטא היכי דמי או דאמ' ליה עלייה זו אני משכיר לך, במזלו[ן] נפחתה, אין לו לכופו למשכיר, ואו דאמ' ליה סתם, חייב לשכור לו עלייה לשכון בה עד מלאות ימי שכירותו, מתניתין דקתני יורד (ודר) [ודר] למטה לא שייכא לא בהא ולא בהא. ואוקמה רב אשי למתניתין כדאמ' ליה עלייה שעל גבי בית זה, ואמ' ליה, ודאי שעבודי שעבוד בית לעלייה. וכההוא מעשה דחד אמ' לחבריה דלת שעל גבי פרסק זה אני משכיר לך ונעקר הפרסק, ואמ' ליה ר' חייא חייב להעמיד לו הפרסק כל זמן שהדלת קיימת, וקיימא לן כשמואל דהיל' כוותיה [בדיני].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שניהם מולקין הכל לפי הגובה לפי מה שהאחד היה גבוה מחבירו: (ב) תוס' ד"ה וליחזי וכו' דהתם מפורש מתוך הסוגיא:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הבית. משום כו'. נ"ב וכ"כ הרמ"ש. וי"ל ומכ"ש כ' דבחלקו מודי רבנן לר' יוסי ועי' רי"ף וע"ל קי"ז ב' ד"ה וכן כו'. (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' קס"ד ס"ק ד' ולא כמש"ש בליקוט):

הגהות מהר"ב רגשבורג

[א] תוס' ד"ה לימא תהוי כו' לא בחלר שהיה של שניהם. מלא שהיה נמחק:

לעזי רש"י

אשטריך [אישטרי"ך]. שכבת טיט המחזקת את רצפת הקומה השניה של בית (בגרמנית).
פליד"א [טרייל"א]. דליות גפנים.

מוסף תוספות

א. [ד]אפ"ה הטוען בריא מוציא ממנו. תוס' הרא"ש. ב. פ"ה שיטול השלימות שמכיר זה, וזה שבורות כנגדן, והשאר יחלקו. ר"פ. ג. שאם לא הי' מכירן, הי' נוטל גם הוא נ' שלמות וג' שבורות, ואהני מה שהוא מכירן שהוא נוטלן שלמות כנגד חלק של חבירו שהן חציין שלמות וחציין שבורות. תוס' הרא"ש. ד. נגרע חלק חברו בהכרחו. תוס' הרא"ש. ה. דלא שייך למימר בעל הבית ובעל העלייה אם לא יאמר של שנים. תוס' הרא"ש. ו. בתוס' הרא"ש בב"א: ומ"מ אוקימנן בגמ' בשוכר ומשכיר שאינו יכול לפרשה בענין אחר. ז. לדידת בעל העליה כי מה הוא צריך לה כיון שהגג של מעלה קיים

ח) בכת"י הגרסא, ואי אמר ליה לא. עי' רש"ש, ט) ב"ק קיח. לעיל מז: כתובות יב: [נ"ב קלה. ע"ש], י) לעיל לח., יא) [לקמן קיח.], יב) בכת"י הגרסא, דלית זו שעל גבי פרסק זה אני משכיר לך. עי' רש"ש, יג) לפי. רש"ל, יד) באו"ז, נחבס. וכצ"ל רש"ש, טו) ס"א החומה, טז) [ל"ל כמנגדו וכן בסמוך יעב"ן], יז) ס"א ל"ג, יח) ס"א ל"ג, יט) [לקמן קיז.], כ) ס"א הגמא כלי כגון מיכה או מגדל וכנגדו יעול מקום הגמא כלי למטה וכשילקה כו' וכן הוא בכת"י של גלאסקי, כא) באו"ז אחד. וכצ"ל רש"ש, כב) צ"ל פירש ר"י. מהרש"א ועי' תוס' ב"ב דף ב. ד"ה לפיכך,

---

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לבדו הוא דר. ובעל הבית יוצא מביתו בעל כרחו: דרך גגין. לעלות מבחוץ דרך סולם הקבוע לכניסת פתח העליה ויכנס לעליה הנפתח ומשם ירד לבית בסולם: **עלייה קבילא עילואי.** לעלות דרך סולם ולינכנס לפתח ולדור למעלה אבל טורח של עלייה וירידה לא קבילא עלי: **שתי עליות זו על גב זו מהו.** והגמרא מפרש לבעיא ואזיל: **איפחית** (ג) **עלייה עליונה.** והוא שכר העליונה פשוט לי דדר בתחתונה דכ"ש דהא עדיפא ליה: **אלא איפחית תחתונה.** והוא שכר את התחתונה מהו דינדמייה משכיר אצל העליונה או נכוף את המשכיר וידור עמו בבית: **תדא עלייה.** מעלה: **קיניס וסנאים.** מעשה תקרה כעין מחצלות שקורין קלידי"ש: **וסעיני אמר ריש לקיש.** שם חכם תלמידו של ריש לקיש: **לוחין.** פלנק"ש בלע"ז מנסרים של ארז: **איפחית מעזיבה.** והתקרה קיימת אלא שהמיס שותתין ויורדין דרך הסתתים הוו. ולאו שוכר ומשכיר הוו אלא בית אל זה והעלייה של זה: **ויוסף הורד.** תרגומו איתחת. ר' חייא ב"ר יוסי אמר תחתון וכו': **בפלוגתא דר' יוסי ורבנן.** דמתניתין דס"ד דהא דקאמר ר' יוסי העליון נותן את המעזיבה כדי שלא יזיקו מימיו את התחתון הוא דקסבר על המזיק להרחיק את עצמו והתחתון נותן תקרה שהרי השכיר לו מקום לגור ות"ק סבר על הניזק להרחיק את עצמו הלכך מעזיבה נמי על התחתון לעכב המיס שלא ירדו עליו: **ומיסברא דרבי יוסי ורבנן.** דהכא בהיזיקא דתחתון פליגי ומעזיבה זו לעכב המיס ובשביל נזקי התחתון: **איפכא שמעינן להו.** דר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו: **מן הכור.** שהשרשין מתפשטין ווקבין בכותלי הכור ומחלידין את הקרקע והכתלים נופלים: **חרוב ושקמה.** יש להן שרשין יתירין וארוכין משאר אילנות: **בין מלמעלה.** בין שהאילן נמוך מן הכור שקרקעית הכור למעלה משרשי האילן שהאילן נטוע בגבעה והכור בהר והתם מפרש מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר ומקלקלין קרקעיתו של כור: **מן הצד.** שאינם בקרקע השור: **ונוטן דמים.** בעל הכור לבעל האילן: **אלא אי איכא למימר דפליגי.** אם יש לתלות פלוגתא דהנך אמוראי דלעיל בפלוגתא דתנאי: **בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן דהתם הוא דפליגי.** מ"ד על העליון לתקן כרבנן ומ"ד על התחתון כרבי יוסי: **בחזוקי תקרה.** וכשאין התחתון לוקח שאינו חש למימיו אלא העליון לוקח ואומר כשאני דורך על הנסרים הם מנענעים ואני דואג שמא תתפך אחד מהן תחתי או תשמטו מן הקורה ואפול: **חזוקי תקרה הוא.** מאחר שהוא נח בטיט אין הנסרים נדין ממקומן: **אשווי גומות הוא.** דחזוקי תקרה סגי ליה בתיתדות שקורין קבלי"ש בלע"ז: **איני והאמר רב אשי וכו'.** אדרבי חייא בר יוסי פריך דאמר על התחתון לתקן ואוקימנא כרבי יוסי והא מודה רבי יוסי בגירי דילויה אע"ג דאמר על הניזק להרחיק את עצמו ה"מ היכי דלאו אדם עצמו מזיקו כגון אילן ובור שבשעת נטיעתו אינו מזיקו אלא השרשים גדילין ומתפשטין מאליהן לאחר זמן אבל היכא דאדם עצמו מזיקו וזורק בו חציו כי הכא שאופך המיס על ראשו מודה הוא דלא גרמא דניזקין הוא דתיפטר אלא מזיק ממש הוא ואדם מועד לעולם עד וישן שוגג ומזיד: **דפסקי והדר נפלי.** לא היתה מקום רחיצת ידים של עליון על מקום נזקי תחתון אלא במקום אחר מסס[מ] הן נמשכין עד שנופלים במקום שמזיקין: **מתני' של שנים.** בית של זה והעלייה של זה שחלקו כך בנחלת אביהן: **אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות.** החומה והתקרה התחתונה המוטלין עליו לבנות והוא יבנה החומה מן התקרה ולמעלה ותקרה העליונה של גג: **בונה בית.** לבדו עד תקרה התחתונה: **עד שיתן לו יציאותיו.** ואם"כ יצא ממנו ויבנה עלייתו: **אמר ר' יהודה אף זה דר בתוך של חבירו.** אם כן הוא אף[נ] בעל העלייה זו כשהוא חוזר (ד) מעותיו לזה שהוא דר בתוך שלו ואי נמי זה לא חסר להא בלאו הכי לא היה ניחא לו לדור שם בתוך שלו ומקום לדור שם וקסבר זה נהנה וזה לא חסר חייב צריך להעלות לו שכר ואי לא מיחזי כרבית: **אלא בונה.** וגומר את הכל ומקרה את העלייה למעלה וכל הצריך לה: **ויושב בבית.** התחתון דהוה ליה זה לא נהנה וזה לא חסר הוא לא נהנה שהרי עלייתו מוכנת לו לדור בה וזה לא חסר דבלאו הכי לא חזיא ליה להא לא הוה בני לה:

איפחית תחתונה מהו למידר בעליונה. וא"ת אי לאמר ליה עלייה שתחת עלייה זו אני משכיר לך פשיטא שידור בעליונה שהיעבד לו ואי אמר שעל גבי בית זה אני משכיר לך פשיטא[א] אלא יכול לסלקו לילך לעליונה וי"ל דלעולם דא"ל[ב] שעל גבי בית זה אני משכיר לך ומספקא ליה דלמא עלייה עליונה נמי היא בכלל בית והא דא"ל שעל גבי בית זה משום דעיקר הבית היא למטה[ג] ואף על גב דמוכר את הבית לא מכר את העלייה לענין שיעבוד זה מיהא הוי בכלל בית[ד]:

רבי יהודה אומר אף הדר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר. מה שפירש בקונטרס דאם אין נותן לו שכר מיחזי כרבית אין נראה לר"י דמה רבית שייך הכא דלא הלוהו כלום שהרי אם הבית נשרף[ה] לא היה נותן לו יציאותיו[ו] וגם אין אנו צריכין לטעם דרבית שהרי טעמו הוא משום דזה נהנה וזה חסר כדמפרש בגמרא:

ויושב בבית עד שיתן לו יציאותיו. פי' בקונטרס דטעמא משום דהשתא לא נהנה דהרי עלייתו מוכנת לו וקשה דהא נהנה הוא שאין צריך לעלות ונראה דגרס ומקרה את העלייה ויושב בתוכה פי' בעליי' ולא יניח לבעה"ב לינכס בתוכו עד שיתן לו יציאותיו:

בשהוא דר לבדו הוא דר כדמעיקרא או דלמא שניהם דרין דא"ל אדעתא לאפקינן לא אגרי לך אם תמצא לומר[א] שניהם דרין בו כשהוא משתמש דרך פתחים משתמש או דרך גגין משתמש מי אמר כדמעיקרא מה מעיקרא דרך גגין השתא נמי דרך גגין או דלמא מצי אמר ליה עלייה קבילי עלאי עלייה וירידה לא קבילי עלאי אם תמצא לומר[ב] מצי אמר ליה עלייה וירידה לא קבילי עלאי שתי עליות זו על גב זו מהו איפחית עליונה נחית ודר בתחתונה איפחית תחתונה מהו למיסלק[ג] לגמרי בעליונה מי אמרינן דא"ל שם עלייה קבילית עלך או דלמא חד עלייה קביל עליה שתי עליות לא קביל עליה[ד]: תיקו: רבי יוסי אומר התחתון נותן את התקרה כו': מאי תקרה רבי יוסי בר חנינא אמר קינים[ה] וסנאין וסטיני אמר רבי שמעון בן לקיש לווחים ולא פליגי[ו] מר כי אתריה ומר כי אתריה הנהו בי תרי דהוו דיירי חד עילאי וחד תתאי איפחית מעזיבה כי משי מיא עילאי אזלי ומזקי לתתאי[ז] (מי מתקן) ר' חייא בר אבא אמר העליון מתקן ור' אלעי משום ר' חייא בר' יוסי אמר דהתחתון מתקן[ח] וסימן[ט] ויוסף הורד מצרימה לימא ר' חייא בר אבא ורבי אלעי בפלוגתא דרבי יוסי ורבנן קמיפלגי למאן דאמר העליון מתקן קסבר על המזיק להרחיק את עצמו מן הניזק ומאן דאמר תחתון מתקן קסבר[י] על הניזק להרחיק את עצמו מן המזיק ותיסברא רבי יוסי ורבנן לענין נזקין פליגי והא איפכא שמעינן להו דתנן[יא] מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים אם האילן קדם לא יקוץ ספק זה קדם ספק זה קדם לא יקוץ רבי יוסי אומר יאע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אלמא ר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו ורבנן סברי על המזיק להרחיק את עצמו אלא אי איכא למימר[יב] פליגי בפלוגתא דר' יוסי ורבנן דהתם קמיפלגי ורבי יוסי ורבנן דהכא במאי פליגי בחוזק תקרה קמפלגי רבנן סברי יומעזיבה אחזוקי תקרה הוא ואחזוקי תקרה על התחתון בעי לאחזוקי ורבי יוסי סבר מעזיבה אשוויי גומות הוא ואשוויי גומות על העליון לאשוויי איני[יג] והאמר רב אשי כי הוינא בי רב כהנא הוה אמרינן[יד] מודה רבי יוסי בגירי דילויה[טו] דפסקי מיא והדר נפלי: **מתני'** [טז]הבית והעלייה של שנים שנפלו בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה לבנות הרי בעל העלייה בונה את הבית ודר בתוכה עד שיתן לו את יציאותיו ר' יהודה אומר אף זה דר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר אלא בעל העלייה בונה את הבית ואת העליה[יז] מקרה את העליונה ויושב בבית עד שיתן לו את יציאותיו:

גמ'

אמר ר' יוסי בר חנינא אמר קינים. פי' בקונטרס דלאם שהמיס שותתין ויורדין דרך נקב בתקרה הוי גירי דילויה ומייב, וכן כתב רי"ף. ג) אולי ל"ל מעזיבה ביעוית. ד) ל"ל בעל העלייה לבעל הבית.

ה א ב מיי' פ"ו מהל' שכירות הל' ח סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיב סעי' יח:

ו ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' יט:

ז ד מיי' פ"א מהל' שכנים הל' ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעי' ד:

ח ה מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעי' לא לב:

ט ו מיי' שם הל' ז סמג שם טוש"ע שם סעי' לב:

י ז מיי' פ"ו מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיד סעי' ו ועיין מ"ש בזה המ"מ בפ"ד מהל' שכנים הל' ו:

יא ח מיי' פ"א מהל' שכנים הל' ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעי' לא:

יב ט מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' ד:

יג י מיי' שם פ"ד הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קסד סעי' ה:

תורה אור השלם

ו וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרָיְמָה וַיִּקְנֵהוּ פוֹטִיפַר סְרִיס פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים אִישׁ מִצְרִי מִיַּד הִישְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרִדוּהוּ שָׁמָּה:

בראשית לט א

לעזי רש"י

קלידי"ש [קלידיי"ש]. רשתות נגרים, מחצלות.

פלנק"ש [פלנקי"ש]. קרשים.

קבלי"ש [קיבילי"ש]. יתדות, קרסולים.

מוסף רש"י

עשרים וחמש אמה. כך שיעמו שהשרשין נמשכין והולכין ומקלקלין את כותלי הכור (ב"ב יח.). **ובחרוב ובשקמה.** שרשיהם מרובים (שם כה:). **בין מלמעלה.** שאחד מהן מלמענן בנוטע שיפוש הר והשני בשפוע, בין מן הצד. בקרקע שוה (שם). **ונותן דמים.** לכיון דבהשות נטע שאינו מזיק עד זמן גדול לא מייבוהו מכמיס לקון בלא דמים בשביל הזיקא דימיה (שם). **בגירי דילויה.** בתלים הבאים לו מיד גופו של בעל הבית ממש (שם בב:). **הבית והעלייה של שנים.** בית של זה והעלייה שעל גבה הוא של אחר (ב"ק ב:). **עד שיתן לו את יציאותיו.** מה שהוציא על הבית (שם).

מוסף תוספות

א. דתחתונה קאמר ליה. ר"פ. ב. עלייה. ר"פ. ג. וכל מה ששייר לעצמו קרא בית. ממוק"ש. ד. או דלמא תתחונה קא"ל דוקא. ר"פ. ה. או נפל. מוס' הרא"ש. ו. [הלכך] לא הויא הלואה. ר"פ.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דפליגי בפלוגתא: (ב) בבשנה ומקרה את העלייה ויושב בבית: (ג) רש"י ד"ה איפחית עליונה והוא שכר כל"ל ותיבת עליה נמחק: (ד) ד"ה אמר ר' יהודה וכו' בעל העליה זו כשהוא מחר ומקבל מעותיו מזה הוה ליה שהוא דר בתוך שלו ראי נמי זה לא חסר דהא בלאו הכי לא הוי בני לה איהו זה מיהא נהנה שאלוני בית זה כל"ל:

רבינו חננאל

בעיות דר' אבהו בר ממל (ז)בולן עלו בתיקו, וקימא לן כל תיקו לממונא לקולא. ורבינו האיי גאון זצ"ל אמ' כל תיקו דממונא חולקין, שאם אתה מקיל לגבי זה אתה מחמיר עליה אחר, לכך לא אמ' לקולא ואמ' חולקין, וכך הדין. **פיס.** ר' יוסי אומ' תחתון **נותן את התקרה ועליון את המעזיבה.** פיר' כך שם קנים שתקרה בהן נקראת תקרה, והטיט שנותן עליה ומעגל ח) ממעגלה נקראת מעזיבה. **הנהו תרי גברי** דהוו דיירי חד למעלה וחד למטה, משי עליון ידיה אזלי מייא מזקי לתחתון, מי מהן חייב לתקן, ר' חייה בר אבא אמ' עליון, ר' חייא בר יוסף אמ' תחתון, כיון ששניהם שמותן ר' חייה, הוצרכנו לתת בהן סימן שלא לחלף שמעתן, ואמ', ר' חייא בר יוסף הוא האומר הדר למטה מתקן, וסימניך ויוסף הורד מצרימה. דוקייה דמתניתין, רבנן אמרו עד שיתקן לו העלייה, כלומ' על התחתון הכל, התקרה והמעזיבה. ור' יוסי מודה לה בתקרה ופליג עליה במעזיבה ואמ' המעזבה על העליון. ולכורה רבנן דאמרי המעזיבה על התחתון רבנן סברי כי על הניזק (להחזיק) [להרחיק] עצמו, לפיכך אמרו לימא ר' חייא ור' חייה בפלוגתא דר' יוסי ורבנן פליגי, ר' חייה בר אבה בר' יוסי ור' חייה בר יוסף כרבנן. ואקשינן ותיסברה והא איפכה שמעינן, דתנן בפרק לא יחפור (ב"ב כה:) מרחיקין את האילן מן הבור וכול'. והוינן בה במאי פליגי, ר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו ורבנן סברי על המזיק להרחיק את עצמו. ופרקינן אלא בפלוגתא דר' יוסי ורבנן דהתם פליגי, ר' חייה בר אבה כרבנן ור' חייה בר יוסף כר' יוסי. ור' יוסי ורבנן **הכא לאו בניזקין פליגי אלא בחזוקי תקרה**, רבנן סברי התחתון בעי לחזוקי תקרה שלא תיפול התקרה עליו. ור' יוסי סבר מעזיבה אשווי גומות היא, כלומ' המעזיבה להשווות הקרקע עשוייה שלא תהא גומות גומות ואינו יכול להשתמש בו, לפיכך על העליון לתקן לעצמו. וביון **דאוקימנן ר' חייא בר יוסף כר' יוסי דניזקין, והתם אמ' רב יהודה אמ'** שמואל הלכה כר' יוסי, שמ' מני' היל' כר' חייה בר יוסף. ועלה מקשינן והא אמ' רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמ' לן מודה ר' יוסי בגירויה, כלומ' אם בעת עשיית זה מלאכתו מיד מגיע הנזק אצל זה כגון השלכת החץ שהולכת בלא איחור אל המקום המכוון לה, על המזיק להרחיק את עצמו. ופרקינן דתימיי 3) מייא והדר אזלי, פיר' אין שם נקב בתקרה שנמשכין המים שדוחין בהן ידיו על התחתון, אלא נבלעין במעזיבה ואחרי כן מתמצין ויורדין, ואינו דומה זה ההזק לזה החץ. **וזה ברחיצת ידים הוא**, אבל ברחיצת בגדים גרסינן בתלמוד ארץ ישראל (בפירקין ה"ב) להדיח כוסות מעיקר 3) אביונית ואי בעי משי מאנין עביד מעזיבה עבה. **מתני'** **הבית והעלייה של שנים שנפלו**, ואמר בעל הבית 7) לבעל העלייה לבנות ואינו רוצה וכול'. אשמעינן שכירותא וקמשי' לן קנין.

ח) ל"ל כמעגלה. ט) אבל אם אין המיס נבלעים במעזיבה אלא יורדים דרך נקב בתקרה הוי גירי דילויה ומייב, וכן כתב רי"ף. י) אולי ל"ל מעזיבה ביעוית. ד) ל"ל בעל העלייה לבעל הבית.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בשלשה מקומות שנה לנו ר' יהודה אסור לאדם שיהנה מממון חבירו **שלא מדעתו.** אע"פ שמן הדין היה נראה לומר שיהנה מדעת[א] דאע"ג דזה נהנה [ב] וזה לא חסר אפ' הכי תיקנו חכמים שיהא חייב דאין לו ליהנות מממון חבירו שלא מדעתו ואידך דאמר רבי יהודה אם השבח כו' דאע"ג דגזלן קונה בשינוי הכא תקינו דלא ליקני כיון שאין מתכוין לגזול ולקנות משום דאין לו ליהנות מממון חבירו שהבירו הביאו מן השוק וטרח בו כדפירש בקונט' וא"ת לפי מאי דס"ד השתא דטעמא משום דאסור שיהנה מממון חבירו ולא משום דכל המשנה ידו על התחתונה נהי דלא קני בשינוי משום שהבעלים טרחו להביאו מן השוק מ"מ לא הוה ליה למימר ידו על התחתונה ואור"י דהמ"ל וליטעמיך א"כ מן הדין לא קנאו בשינוי כיון שאינו מתכוין לקנות ומיהו מ"מ היה לו ליתן שכר כפי מה שהשביחו בגביעת שחור וכבנן תקנו שלא יהנה מממון חבירו שלא מדעתו דהיינו בגביעת השחור שעשה שלא מדעתו הלכך ידו על התחתונה וגם משלים שטרו נמי אע"ג דאסמכתא קניא הכא כיון שאין זו מתנה גמורה שאין נותנה בלב שלם[ב] תקנו חכמים שלא יהנה מלוה היומנה:

אם השבח יתר על היציאה. [מ] פי' בירושלמי בפרק הגוזל קמא (נ"ק דף ק: ד"ה אם):

לא לזה ולא לזה מאי. אין נראה לר"י פירוש הקונט' שפי' שבעה"ב רוצה למכור את הקרקע דבהא לא קמבעיא ליה דפשיטא דאין יכול למוכרו שהרי משועבד לזה לבנות עליה שם כשירלה[ג] ואי רוצה למכור הקרקע לעשות הבית ואין מוכר אלא כח שיש לו בתוכה הא נמי פשיטא שבעין זה יכול למוכרה דאמה לא ימכור כח שיש לו בה[ד] אלא נראה לר"י דמיירי שרוצה בעה"ב לזרעה[ה] ובעל עליה אמר גם אני אזרע שגם לי הקרקע משועבד לעלייה או דאמא מני א"ל האיך אין לך כלום בקרקע אלא לענין העלייה בלבד:

וכן בית הבד כו'. פי' בקונטרס דאיירי באחין שחלקו כמו פלוגתא דר' יהודה ורבנן ולא בשוכר ומשכיר וקצת קשה דמשמע דמדפליגי הכא רב ושמואל בגמרא[ו] דמיירי בשוכר ומשכיר דומיא דהיא דפליגי לעיל ועוד אי באחין שחלקו מוטל על התחתון לבנות התקרה אמאי אצטריך לאוקמי דהיא דלעיל בנפחת העליה בשוכר ומשכיר לוקמה באחין שחלקו[ז] ואי האי וכן אנפחת העליה דלעיל קאי[ח] אמאי הפסיק ביניהם ולא הסמיכם[ט] זמן

גמ' אמר ר' יוחנן בשלשה מקומות שנה לנו רבי יהודה אסור לאדם שיהנה מממון חבירו חדא הא דתנן אידך מה היא דתנן[ו] הנותן צמר לצבע לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו רבי יהודה אומר [א]אם השבח יותר על ההוצאה נותן לו היציאה ואם ההוצאה יתירה על השבח נותן לו את השבח ואידך מאי היא דתנן [ב]מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר לו אם אין אני נותן לך מכאן ועד זמן פלוני תן לו שטרו הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן רבי יהודה אומר [ב]לא יתן [ג] אמאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה הכא אלא משום [ד] דאיכא שהרוריתא אי נמי לצבוע לו אדום וצבעו שחור משום דקא משנה [ד] והתנן [ה]כל המשנה ידו על התחתונה ומי שפרע מקצת חובו נמי הוי אסמכתא ושמעינן ליה לר' יהודה דאמר [ה]לא קני אמר רב אחא בר אדא משמיה דעולא [ו]תתחתון הבא לשנות בגויל שומעין לו בגזית אין שומעין לו בכפיסין שומעין לו בלבנים אין שומעין לו לסכך בארזים שומעין לו בשקמים אין שומעין לו למעט בחלונות שומעין לו להרבות בחלונות אין שומעין לו להגביה אין שומעין לו למעט שומעין לו [ז]עליון שבא לשנות בגזית שומעין לו בגויל אין שומעין לו בכפיסין אין שומעין לו בלבנים שומעין לו בארזים אין שומעין לו בשקמה שומעין לו לרבות בחלונות שומעין לו למעט בחלונות אין שומעין לו להגביה אין שומעין לו למעט שומעין לו אין לו לזה ולא לזה מאי [ח](תניא אין לו לא לזה ולא לזה אין לו לבעל עלייה בקרקע כלום) תניא רבי נתן אומר [ט]תתחתון נוטל שני חלקים והעליון שליש ואחרים אומרים תחתון נוטל שלשה חלקים והעליון נוטל רביע אמר [י]רבה נקוט דרבי נתן בידך [י]דדיינא הוא ונחית לעומקא דדינא קא סבר כמה מפסיד עלייה בבית תילתא הלכך אית ליה תילתא: **מתני'** [יא]וכן בית הבד שהוא בנוי בסלע וגינה אחת על גביו ונפחת הרי בעל הגינה יורד וזורע למטה עד שיעשה לבית בדו כיפין [יב]הכותל והאילן שנפלו לרשות הרבים והזיקו פטור מלשלם נתנו לו זמן לקוץ את האילן ולסתור את הכותל ונפלו בתוך הזמן פטור לאחר הזמן חייב [יג]מי שהיה כותלו סמוך לגינת חבירו ונפל ואמר לו פנה אבנך ואמר לו הגיעוך

גמ' שיהנה מממון חבירו. שלא בתמנה עד שתהא מדעתו ונוחה לו: נוחן לו דמי צמרו. צמר לבן כמו שמכרו לו דקניה בשינוי ונתחייב מעות: ר' יהודה אומר. אם כן תחייבו נמצא זה נהנה שזה הביאו לו מן השוק אלא מחזיר לו את הצמר כמות שהוא צבוע וידו על התחתונה: אם השבח. שהשביח הצמר יתר על היציאה שהוציא לצבע זה בסממנין ועצים ושכר טרחו כאמר שכיר יום: נוחן לו את היציאה. ולא מה שהוציא בקבלנות דהוי טפי. ואם ההוצאה וכו': והשליש את שטרו. הפקידו ביד נאמן לפי שאלא הלוה שיחזור ויתבענו כל המוב: ואמר לו. לוה לשליש: אם אין אני נותן לו. את המותר מכאן עד יום פלוני: תן לו שטרו. ויחזור ויתבע הכל: ודלמא. לא היא זה נהנה וזה לא חסר לא קאסר רבי יהודה אלא זה נהנה וזה חסר דאסר ומתניתין זה נהנה וזה חסר הוא דאמר ליה בעל הבית קא משמתת לכותלאי שאתה בונה מדשים ויפיס וכל הדמים עלי ואתה משחירן בעשן לפני יציאתך: דהוה ליה משנה. וקנסא קנים ליה אבל זה נהנה וזה לא חסר כגון (לעיל דף סד:) הדר בחצר חבירו בחצר דלא קיימא לאגרא והדר זה אפילו עביד למיגר דה"ל ו) נהנה וזה אינו חסר אינו צריך להעלות לו שכר: ושמעינן ליה וכו'. הכא אשמעינן הכי: פחתון שבא לשנות. בבנין חומה שעליו מן היסוד עד התקרה: בגויל שומעין לו. אם היה מתחילה מאבני גזית וכא לשנותו כשנפלה ולבנות באבני גויל שומעין לו מפני שהוא מחזיק את הבנין שחומת גויל רחבה משל גזית טפח דאמר בפ"ק דבבא בתרא (דף כ.) בגויל זה נותן ג' טפחים וזה נותן ג' טפחים ובגזית זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה. והתם מפרש גויל אבנים דלא משפיין דמורסי דידהו מטפי בה טפח: לפיסים. אדמי מלאי לבינים ורחבן טפח ומחצה ונותן אדים מכאן ואדים מכאן וטפח אבנים דקות וסיד ביניהם והוי עובי החומה ד' טפחים: בלבינים. שלימות ואין עוביו של כותל אלא כמדת רוחבן והן ג' טפחים. כלל הדבר התחתון שמרחיב עובי הבנין ומחזיקו שומעין לו אם ממעט חיזוקו אין שומעין לו שהעליון טוענו למחר יפול ועליון שבא להכביד את המשא תחתון מעכב עליו וכל זמן שממעט כובדו שומעין לו: ארזים. בקורות של תקרה תחתונה קמיירי וארזים ט) מתקיימין מן השקמין ומשאן כבד: בא לשנות תחתון משקמים לארזים שומעין לו שהמנהו לעליון שמתקיים וחזק מקום מדרך רגליו. מארזים לשקמים אין שומעין לו שמטריח את העליון לעלות ועוד שהגמוך חזק מן הגבוה: עליון שבא לשנות וכו'. טעמא דכולהו שומעין לו מפני שממעט כובד המשא והיכא דמוסיף על כובדו תחתון מעכב עליו שהתחתון אינו מושש אם תפול החומה שמן התקרה ולמעלה: אין לו לא לזה ולא לזה. לבנות שעייס הס ובעל הקרקע רוצה למכור הקרקע: מאי. אית ליה לבעל העלייה בקרקע או לא: דדיינא הוא. אב ב"ד היה כדאמרינן בהוריות בפ' בתרא (דף יג:): למה מפסיד שליש. ימי קיומה היא ממהרת ליפול מחמת משא העלייה: מתני' בית הבד. בית לעצור זיתים וגיתה אחת על גבו שחקק אדם בסלע תחתיה כגון כיפה והיה גיגתו למעלה ובית בדו מלמטה וכשמת נטלו בניו זה בית הבד וזה גיגה ונפחת גגו של בית הבד שהוא מקום זריעתו של העליון: כיפין. ארקוול"ט. העליון ט) יתן עליו עפר וזרע: פטור. מלשלם דמאי הוה ליה למיעבד אתוס הוא: נתנו לו זמן. שראוהו ב"ד שהיה נוטה ואמרו לו סתור: ונפל. לתוך גינתו של חבירו: הגיעוך

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"י מהל' שכירות הל' ד טוש"ע מ"מ סי' שו סעי' ג]:

יד ב מיי' פ"א מהל' מכירה הל' ה סמג עשין קע טוש"ע מ"מ סי' נה סעי' ג וסי' ח סעי' יב:

טו ג מיי' שם סמג שם טוש"ע מ"מ שם:

טז ד מיי' פ"ד מהל' שכירות הל' ה סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קסד סעי' ו:

יז ה מיי' שם שם טוש"ע שם סעי' ז:

יח ו מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעי' ה:

יט ז מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קפה:

כ ח מיי' פי"ג מהל' מזקי ממון הלכה יט סמג עשין סח טוש"ע מ"מ סי' מיז סעי' ג:

כא ט מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ח סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' קמו:

הגהות הב"ח

(ג) גמ' ר' יהודה אומר לא יתן (אמאי). תז"ש וכ"כ ל"ל ממאי: (ב) שם דאיכא שהרוריתא. נ"ב אע"פ שזה חסר דאיכא שהרוריתא דאפשיתא אפ"ה אם העלייה הוה מקורה פטור הוא"ל ולא נהנה דא"ל ל"ל להעלות לו שכר היכא דזה לא נהנה וזה חסר כמ"ש התוס' בב"ק דף כ' ע"א: (ג) שם דקא משנה דתנן כל"ל:

רבינו חננאל

אמ' ר' יוחנן בשלשה מקומות שנה לנו ר' יהודה אסור לאדם ליהנות מממון חבירו. חדא, הא. אידך, הנותן צמר לצבע לצבוע לו אדום וכול'. אידך, מי שפרע מקצת חובו כול'. ופרקינן לעולם לית מיהא טעמ' אלא טעמא אחרינא אית בהני תלת מילי. בהא, משום שחרתא דאשיתא. פיר' טינוף הקירות שאם ישתמש בהן ויטנפו וישתחרו הקירות ונראים כישינים והוא רוצה להוציא מידו דמי בניין חדש לפיכך מנעו מלהשתמש בו (ה). הא דצבע, משום דשני וכל המשנה ידו על התחתונה. הא דמיפרע מקצת חובו, וכטעמיה דאמ' אסמכתא לא קניא. אמ' רב אחא משמא דעולא, תחתון שבא לשנות, היה הכותל בנוי גזית שרוחבו חמשה טפחים, ורצה בעל התחתון להוסיף ברחבו טפח ולבנותו גויל שהוא ששה טפחים שומעין לו. ומנא לן דהכי הוא דתנן בהשותפין בגויל זה נותן ג' טפחים וזה נותן ג' טפחים, בגזית זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה, אבל אם היה בנוי בגויל רוחב בששה טפחים ורצה לבנותו גזית ה' טפחים אין שומעין לו. תפוס האי כללא בידך, כל היכא דמשני והוא הנאה לחבירו שומעין לו, אבל הנאה לו לבדו אין שומעין לו, חבירו מעכב עליו. אין ולא לזה אין לו לבעל העלייה בקרקע כלום. תניא ר' נתן אומ' תתחתון נוטל שני חלקים והעליון שליש, אמ' רבה ר' נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא, קסבר כמה מפסדא עלייה בביתא, הילכך אית ליה תולתא. וכיון דרבה פסק כטעמיה דר' נתן שמ' מינ' הילכת' כר' נתן. פיס'. וכן בית הבד הבנוי על הסלע וגינת אחר על גביו כול'.

מסורת הש"ס

א) ב"מ לה. ק: קב. לעיל עח: ע"ז ו:, ב) ב"ב קפה. נדרים מ:, ג) [לעיל עו. וש"נ], ד) [לעיל סו. וש"נ], ה) כש"ל מ"ז בשם הרא"ש אבל הרי"ף גרס לה, ו) בכתו"י, רבא. וכצ"ל רש"ל, ז) [נ"ק לט. נג.], ח) שם ו:, ט) בדפו"ר, זה נהנה, י) ס"א חזקיס, כ) צ"ל והעליון. רש"ש, ל) [זה לא חסר כל"ל] וכרש"ש אימא דהנה זו הוא ט"ס וכל"ל, מהא הא דאע"ג דזה, מ) [פירש"י בשם ירושלמי כל"ל],

לעזי רש"י

ארקוול"ט. קמרון, כיפה.

מוסף תוספות

א. הא דמתני'. תוס' הרא"ש. ב. כי הי' סבור שיפרע. תוס' הרא"ש. ג. והאיך יסלקנו מכל וכל. תוס' ר"פ. ד. והלוקח יבנה הבית, ואימתי שירצה בעל העלייה יבנה עלייתו. תוס' הרא"ש. ה. במקום הבית. תוס' הרא"ש. ו. ומצריך להו. תוס' הרא"ש, [כלומר דעבדינן לקמן ליישמא] אין שי הפלוגתות של רב ושמואל]. ז. כדתשמע לראורה. תוס' הרא"ש. ח. בשוכר ומשכיר. תוס' הרא"ש. ט. [עי' תוס' הרא"ש שמתרץ].

מוסף רש"י

נותן לו דמי צמרו. בדמים שאמר לבן נמכר בשוק, דקנייה בגזלו לשלם כשעת הגזילה (לעיל עח:) המעיקלא, ואע"פ דמהשתא שוי טפי לגרים צמר אדום (ב"ק צה.) קני בשינוי ל"מ ולא יהיב ליה אלא דמי צמרו אבל לא דמי שבחו, אי זה יתן שכרו מאלה ויקח אמר (שם ק:) דסבירא ליה ל"מ כל המשנה מדעת בעליו נקרא גזלן ונוטל אמר לעצמו אע"פ שהוא מעולה עכשיו בדמים (ע"ז ז:). רבי יהודה אומר. אם כן נמצא זה משתכר בשינוי (ע"ז ז:). אם השבח. שהשביח אמר, יתר על היציאה. שהוציא אצבע, נותן לו, בעל אמר, את היציאה. סמנים ועצים ושכר פעולה כשכיר יום ולא שכר אלם כמו שהתנה עמו (שם וכע"ז לעיל עח:) דקנים ליה להאי דשינה לחיות ידו על התחתונה דלא נתהני מהכאתא, ואגרא נמי טליה לא יקבל אלא יציאה, ואם יציאה יתירה על השבח יתן לו את השבח שהשביח את אמר, ואם יצלה לתת את שכרו, כגון שהשבח יותר על השכר יתן שכרו (ב"ק ק:). והשליש את שטרו. המלוה והלוה מסרוהו ביד אלים, שהרי טורדת היה לסם לכתוב שובר וקמכו על השליש (רשב"ם ב"ב קסח.). תן לו שטרו. למלוה ואזור ויגבה בו כל מה שכתוב בו בתחילה (נדרים כז:). הגיע זמן ולא נתן. ולא פרע (שם). ר' יוסי אומר יתן. השליש השטר למלוה ואע"ג דאסמכתא היא, דסבור היה לפרוע בתוכו זומן, קנה המלוה את השטר (שם). אסמכתא. הבטחת גחומא שאדם מבטיח את חבירו לעמוד עליו אשם לא יקיים תנאו יתן כך וכך (לעיל מח:) היינו דבר דאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו, דסבור שהוא יכול לגלות ופעמים שמגלאין אותו (שנהדרין כד:) המבטיח לחבירו דבר על מנת שנעשה דבר לעתיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן יתנם ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קסח.). דאמר לא קני. ואינו נתפס בתנאו ולא יפסיד בכך (שם). נתנו לו זמן. ב"ד (ב"ק ו:).

ו) וכיון שלדעת ר' יהודה לא אמרינן ביתא לעליה משמעבד, אם יבנה בעל העליה את הבית לעצמו לדור בו לא יוכל לגבות מבעל הבית אלא דמי בנין יקן.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הגיעוך. הס שלך ופנה אותן לעצמך: **אין שומעין לו.** אם אין זה רוצה אין קונה לו דבר הפקר או מתנה: **בתכן ובקש.** ללקט לו משלו או מן ההפקר: **עוול מה שעשית.** כל מה שלקטת יהא שלך: **אין שומעין לו.** אע"ג דבכל דוכתי אית ליה שוה כסף הכא גבי פועל בל תלין שכרו כתיב (ויקרא יט) מאי לאתויי בהדיה משמע: **גמ' דיים ליה אגרא גניבה.** וזה אינו חפץ במתנתו והוא מזיקו שמנעו מזכייתו: **אבל פיפא דאיים ליה אגרא גניבה.** וזה בא לכופו על שכרו והוא אומר לו טול זה בפרעון אימתא כו': **ממרי רשותיך.** מבעל חובך: **פארי אפרע.** אפי' נותן לך סודין קבלה: **משום דאיים ליה אגרא גניבה.** משקיבל עליה קנייה בתגרייה: **לריבא.** דאין שומעין לו דקנייה ליה חצרו: **והשניא שומעין לו.** לאומר לפועל טול מה שעשית בשכרך: **בשל חבירו.** שהיתה מלאכת חבירו שומעין לו: **בשל הפקר.** שומעין לו דא"ל קני ביה את דלדידיה לא קני ליה. ר"ג לטעמיה דאמר לעיל (דף י.) המגביה מליאה לחבירו לא קנה חבירו נמצא שאין פעולתו עליו ואין כאן בל תלין ולא דמי לשל חבירו דהתם ליכא למימר זכי ביה את וכי לא א"ל שכרך על בעל הבית על כרחו שכרו עליו אבל הכא לא: **איפיה רבא לרב נחמן.** למימר דפועל לאו בכלל המגביה מליאה לחבירו הוא אלא כיד בעה"ב הוא וקנייה בעה"ב בהגבהה דפועל אפילו אמר לו עשה עמי מלאכה סתם וכל שכן הכא דשכרו ללקט מליאות ממש: **לאן בהגבהה לאן בהבטה.** ואידי ואידי בשל הפקר מתני' כששכרו ללקט תבן וקש בהגבהה דפועל וע"כ שכרו עליו וברייתא כששכרו למלאכת הבטה כגון לשמור או להשליך מעלייה לארבע דליכא הגבהה דא"ל אכתי לא זכאי ביה אגא זיל את זכי בה: **תנאי היא.** אי קניא אי לא: **שומרי ספיחים.** של שעורין לזורך מנחת העומר או של חטין לזורך שתי הלחם: **אתה אומר אינן באין משל צבור.** אם נשמע לך לא יביאו עומר ושתי הלחם משל צבור אלא משל יחיד זה שקנה מן ההפקר בשמירתו דסבירא ליה הבטה קניא בהפקר הואיל ודבר טורח הוא ודעתו לכך על ידו נשמר: **ומה אתה אומר אין באין וכו'.** הא איהו סבר דלא קניא: **מדבריך.** שאתה אומר לשמרו בחנם: **לדברינו.** שאנו אומרים הבטה בהפקר קני אין וכו': **אמר רבא גרסינן הכא ולעיל אמר רבה: דל"ע הבטה בהפקר קני.** וטעמא דר' יוסי דקסבר מסרה זה לצבור ונמצאו באין משל צבור: **ורבנן.** חייש שמא לא יהא בלבו למסור יפה יפה בלב שלם דנוח לו שיקרבו משלו: **מדבריך.** שאתה אומר שמרם חנם: **לדברינו.** שאנו חוששין שמא לא ימסרם יפה יפה אין עומר ושתי הלחם באין משל צבור איכא דאמרי רבא אמר דב"ע הבטה בהפקר לא קני והכא בחיישינן לבעלי זרועות קמיפלגי דת"ק סבר דתקינו רבנן למיתב ליה ארבע זוזי כ' היכי דלישמעי בעלי זרועות וליפרשו מינייהו ור' יוסי סבר לא תקינו ומה

הגיעוך אין שומעין לו [א]משקבל עליו אמר לו הילך את יציאותיך ואני אבטל את שלי אין שומעין לו [ב]השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש ואמר לו תן לי שכרי ואמר לו טול מה שעשית בשכרך [ג]אין שומעין לו [ד]משקבל עליו ואמר לו הילך שכרך ואני אבטל את שלי אין שומעין לו: **גמ' נפחתה** רב אמר ברובה ושמואל אמר [ה]בארבע [ו]רב אמר ברובה אבל בארבע אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה ושמואל אמר בארבע אין אדם זורע חציו למטה וחציו למעלה וצריכא דאי אשמועינן דירה בהא קאמר שמואל משום דלא עבידי אינשי דדיירי פורתא הכא ופורתא הכא אבל לענין זריעה עבידי אינשי דזרעי הכא פורתא והכא פורתא אימא מודה ליה לרב ואי איתמר בהך קאמר רב אבל בהא אימא מודה ליה לשמואל צריכא: נתנו לו זמן: וכמה זמן ב"ד א"ר יוחנן [ח]שלשים יום: מי שהיה כותלו כו': הא מדקתני [ט]סיפא הילך יציאותיך מכלל דפנינהו עסקינן טעמא [א] דפנינהו הא לא פנינהו לא אמאי ותקנה ליה שדהו [י]דאמר ר' יוסי בר' חנינא חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו ה"מ היכא דקא מיכוין לאקנויי ליה אבל הכא אישתמוטי הוא דקא מישתמיט ליה: השוכר לעשות עמו בתבן כו': וצריכא דאי אשמועינן להך קמייתא דכי קאמר ליה הגיעוך אין שומעין לו משום דלית ליה אגרא גביה אבל הכא דאית ליה אגרא גביה אימא שומעין לו [יא]דאמרי אינשי ממרי רשותיך פארי אפרע ואי אשמועינן הכא הכא שמשקבל עליו אין שומעין לו משום דאית ליה אגרא גביה אבל הכא דלית ליה אגרא גביה אימא שומעין לו צריכא: אין שומעין לו: והתניא שומעין לו אמר רב נחמן לא קשיא כאן בשלו כאן בשל חבירו א"ל [יב] רבה לרב נחמן בשלו מ"ט דא"ל אגרא עלך בשל חבירו נמי שכרו עליו דתניא [יג]השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שהחנה אותו אלא אמר רב נחמן לא קשיא כאן בשלו כאן בשל הפקר איתיביה רבא לרב נחמן [יד]מציאת פועל לעצמו אימתי בזמן שאמר לו בעל הבית נכש עמי היום או עדור עמי היום אבל אם אמר לו עשה עמי מלאכה היום מציאתו לבעל הבית אלא אמר רב נחמן [טו]לא קשיא כאן בהגבהה כאן בהבטה אמר רבה הבטה בהפקר תנאי היא דתנן [טז]שומרי ספיחי שביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ר' יוסי אומר הרוצה מתנדב הוא ושומר חנם אמרו לו אתה אומר כן [יח]אין באין משל צבור מאי לאו בהא קמיפלגי דת"ק סבר הבטה בהפקר קני ואי יהיבי ליה אגרא אין ואי לא לא ורבי יוסי סבר [יט]הבטה בהפקר לא קני וכי אזלי צבור ומייתי השתא הוא דקא זכי ביה ומה אתה אומר הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו אין עומר ושתי לחם באין משל צבור אמר רבא לא דב"ע הבטה בהפקר קני והכא חיישינן [כ]שמא לא ימסרם יפה יפה קמיפלגי דרבנן סברי יהבינן ליה אגרא ואי לא חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה רבי יוסי סבר לא חיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה ומה אתה אומר הכי קאמרי ליה מדבריך לדברינו דחיישינן שמא לא ימסרם יפה יפה אין עומר ושתי לחם באין משל צבור איכא דאמרי רבא אמר דב"ע הבטה בהפקר לא קני והכא בחיישינן לבעלי זרועות קמיפלגי דת"ק סבר דתקינו רבנן למיתב ליה ארבע זוזי כ' היכי דלישמעי בעלי זרועות וליפרשו מינייהו ור' יוסי סבר לא תקינו ומה

זמן ב"ד ל' יום. ומכאן אנו למדים זמן ב"ד לפרוע חובו [א] ולכמה דברים דהוי ל' יום ורשב"ג נמי אמר לעיל (דף קיג.) אף לעצמו אין מחזיר אלא שלשים יום ומיהו לכל מזיקין לא אמר שיהא זמן ב"ד ל' יום כמו הכא דהא לעיל (דף פב:) גבי נשבעה כדו ולא סילקו נפלה גמלו ולא העמידה ר"מ מחייב בהזיקן אין זמן ב"ד שלשים יום אם כדמשמע בהמניח את הכד (ב"ק דף כט.) והיינו טעמא שבועה קלה יכול להסירם משם: [ב]**אמר** ליה הגיעוך אין שומעין לו. אע"ג דמפקיר נזקיו לאחר נפילת אותם אמרי' בפרק המניח (שם דף כט.) דפטור הכא [ג]דאיתמוטי קא מישתמיט ואינו מפקירו [ד] כדאמר בגמרא: **ליקני** ליה חצרו כו'. אבל אי לאו דל"י ברבי חנינא אמי שפיר דאין קונה לו אלא היכא דעומד בגלל שדהו לכך כי לא פנינהו לא דכשאמר ליה הגיעוך לא היה אכתי עומד שם: **כאן** בשל חבירו. תימה למאי דס"ד שאמא אמאי צריך לומר לו טול מה שעשית בשכרך יאמר לא אתן לך כלום אלא עשית לי כלום: **לעשות** בשלו והראהו בשל חבירו. [ה] משמע דוקא לעשות בשלו אז נותן לו שכרו משלם [ו] אבל שתמא [ז] לא [ח] ותימה א"כ אמאי אינטריך לשנויי כאן בשלו כאן בשל הפקר ליפוי כאן ששכרו לעשות [ט] שלו [י] כאן ששכרו שתמא בשל חבירו [יא] ואור"י דמשום הכי לא משני הכי דהא פשיטא דאם שכרו לעשות בשל חבירו דשומעים לו אבל הא דמשני לעיל הא בשל חבירו חידוש הוא דשומעין לו דהא לא קאי הכי וכן כאן בשל הפקר חידוש הוא וכן מה שמתרץ לסוף דבהבטה שומעין לו חידוש הוא דקא משמע לן דהבטה בהפקר לא קני: **שומרי ספיחים.** פירשתי בסוף פ' הזהב [יב] (לעיל דף נח.): מחוורתא

כב א מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קסו:
כג ב ג מיי' פ"ט מהל' שכירות הל' י סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שלו סעיף ב:
כד ד מיי' פ"ד מהל' שכנים הלכה ח סמג עשין כב טוש"ע ח"מ סי' קפה:
כה ה מיי' פי"ג מהל' נזקי ממון הלכה יט סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי' תנו:
כו ו טוש"ע ח"מ סימן שלו סעיף ג ומפיי' ב:
כז ז מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה ס:
כח ח מיי' שם הל' ו:
כט ט מיי' פ"ג מהל' גזלה הל' יט טוש"ע ח"מ סי' רנג סעיף יא:
ל י מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה ו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' טעמא דפנינהו כו'. נ"ב אבל בסיפא בפועל אפי' בגלא"ה. רשב"א וטוס"ע אבל ר"נ וי"ש חולקין וטעמא של רשב"א כיון דמייב לו מקני ליה ועי' סי' שלו ס"ג וסי' ע"ב סכ"ו (וע"ש בדברי רבינו ס"ק קכ"ט ולע"ש): [ב] תוס' ד"ה לעשות. משמע דוקא כו'. נ"ב ודוקא לא ס"ל שכיכס עלי וע"ל ע"ז ח' (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' שלו ס"ק ב'):

מוסף רש"י

ממרי רשותיך. הלוה אשר אתה עשה בו, פארי אפרע. סודין בשויין (רשב"ם ב"ב צב:). **בזמן שאמר לו בעל הבית נכש עמי היום.** ולא נסכר עמו אלא לניכוס ועידודו כשהגביה המליאה אין זו ממלאכת בעל הבית וקנאה פועל והוא יכנה לו משכרו שכר פעולת ניכוס ועידור כל שעת הגבהה (לעיל י.). **אבל אם אמר לו עשה עמי מלאכה היום.** כל מלאכה שהוא עושה מלאכת בעל הבית היא וקנה בעל הבית (שם). **שומרי ספיחי שביעית.** של שעורין לפני העומר שלא יקלטו הטעיים (מנחות פד. מכת"י). **נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.** לפי שהם הפקר ולרוץ לשומרן מפני החיים ומפני הטעיים שלא יקלטוהו קודם לעומר כדי שיהא העומר נא מהם (מנחות פד.).

מוסף תוספות

א. דאמר' במכות המלוה את חבירו אינו רשאי לתבעו בתוך ל' יום. תוס' הרא"ש. מלוה שבא לגבות חובו בב"ד שצריך תחלה דלתבעיה ללוה כדאיתא בפ' גט פשוט, אם בקש לוה מב"ד שיתנו לו זמן כדי שיפרע נותנין לו זמן ל' יום. כ"ן. ב. אלא שאינו רוצה ליטלם. תוס' הרא"ש. ג. אפי' לא אמר לי' שכרך עלי אלא שתמא א"ל עשה עמי מלאכה בכך וכך. תוס' הרא"ש. ד. אם הראהו מתחלה בשל חבירו ולא א"ל שכרך עלי. תוס' הרא"ש. ה. נותן לו כלום. תוס' הרא"ש. ו. והראהו בשל חברו. כ"פ. ז. מתחלה, דהתם ודאי אינו נותן לו שכרו משלם. כ"פ.

ה) [עי' תוס' כ"ק ט. ד"ה רב הונא], ב) [ועיל קטו: וסס אימא נפחתה בכמה רב אמר וכו' וכן יתכן לפיוש כאן נפחתה בכמה], ג) צ"ל בארבעה, והכוונה על טפחים רש"ש. וכן הוא ברמב"ם ונ"ר, ד) תיבת סיפא ליתא בכת"י ונראה שהוא ט"ס. דק"ס רש"ש, ה) כ"ק מט: [ועיל יא. ודף קב. מולין קמא.], ו) כ"ק מו: ב"ב נב.], ז) [ועיל עו. קיז.], ח) [ועיל י. יב.], ט) שקלים פ"ד מ"ו [מנחות פד.], י) [כ"ש ז. יומא לה: ועי' בתוס' שם], כ) בדפו"ר, שקנאם, ל) בדפו"ר ועל. וכצ"ל רש"ש, מ) שיך לעיל, נ) צ"ל אישטמוטי. רש"ש, ס) בתוס' הרא"ש ור"פ הגרסא, בשלו,

הגהות הב"ח

(א) גמ' א"ל רבא לר' נחמן בשלו: (ב) תוס' ד"ה שומרי וכו' פ' הזהב. כ"נ דף נח ד"ה לשמור:

רבינו חננאל

רב אמ' ברובה, ושמואל אמ' בד' טפחים, אפילו אם נפחת יורד בעל הגגה וזורע למטה בבית הבד, שאין אדם זורע חציו למעלה וחציו למטה. וצריכה לפרושי חלוקת רב ושמואל בפחיתת בית הבד ואפעל פי שטעמם בזה ובזה אחד הוא ופשוטה היא. נותן לו זמן, אמ' ר' יוחנן זמן בית דין שלושים יום. פיר' בתלמוד ארץ ישראל, הא דה(ינן) במתניתין יורד וזורע למטה ולא קתני כופין אתו לבנות כיפים לבית בדו, בשאינו שם. והא דתני ר' חייה כופין אתו, כשהוא שם, ומתניתין ור' חייה לא פליגי. מי שהיה כותלו סמוך לגנת חבירו ונפל וכולי'. כגון שנפלו אבני הכותל בתוך. אמ' לו בעל הגגה פנה אבניך מגיעתי, אמ' לו בעל האבנים הגיענך, הרי הן לך, אם בא ליטלה בעל האבנים, ובעל הגגה מעכב אין שומעין לו, שמתחלה לא רצה בעל הגגה ולא קבלם במתנה. אבל אם קבל ופינם ואחר כך בא בעל הכותל ואמ' הא לך יצאותיך ותן לי אבני אין שומעין לו. ואקשינן עלה אפילו לא פנוהי ולא משכם. כיון שאמ' הרי הם לך תיקני ליה שדהו. [ופרקינן היכא אמרינן קני ליה שדהו] בעידנא דמיכרין המקנה לאקנויי, הכא דחויי קא מדחי ליה. **אבל אי פנוהי וחזי ליה** [ג], ודאי בכוונה אקנינהו ליה. **מתניתין. השוכר את הפועל לעשות בתבן ובקש,** אמ' לו תן לי שכרי, אמ' לו טול מה שעשית בשכרך, אין שומעין לו. אם משיקיבל עליו וכולי'. וצריכה דאו אשמעינן באבנים, משום ג) לבעל הגגה אגרא על בעל הכותל, אבל הכא דאית לפועל אגרא עליה, אימא (אין) שומעין לו וכולי'. **ואקשינן, והא תניא שומעין לו,** ג) והא אפילו הראהו בשל חבירו שכרו עליו, דתניא השוכר פועל לעשות בשלו והראהו בשל חבירו נותן לו שכרו משלם, וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שהחנה אותו. ופריק רב נחמן פירוק אחר, בשלו אין שומעין כדאמרינן לעילא, והא דתניא שומעין לו, בששכרו לעשות בשל הפקר. ומותיב עליה רבא, מציאת פועל לעצמו וכולי', אבל אם אמ' לו עשה עמי היום מלאכה מציאתו לבעל הבית, ואוקימנה להא (מתניתין) [מתניתא] בפרק שנים אוחזין בטלית (לעיל יב:), בששכרו ללקט מציאת כגון דאכפי אגמי בכוורי, הנה מציאתו לבעל הבית, ופועל אגרויה עליה הוא. ופריק רבא [הא בהגבהה] הא בהבטא. פיר' מציאתו שהיא לבעל הבית, כגון שהגביהה לו הפועל דבעידנא דמגביהה לו קנאה. אבל אם שכרו להיות יושב ומביט במציאה שלא תאבד, כיון שלא הגביהה ולא קנאה, אם אמ' לו טול מה שעשית בשכרך שומעין לו. ועמדה משנתינו בפועל בשלו לפיקך אין שומעין לו, ואפילו אם ששכרו ללקט מציאות וליקטם לו אין שומעין לו. וכי קתני שומעין לו, בששכרו להביט לו ולשמור לו המציאה במקומה בלבד. **אמ' רב הבטה בהפקר תנאי היא.** דתנן בשקלים פרק רביעי (מ"א) שומרי ספחים בשביעית נוטלים שכרם מתרומת הלשכה. ר' יוסי אומ' הרוצה מתנדב ושומר חנם. אמרו, אתה אומ' אינן באין משל ציבור. מאי לאו בהא קא מיפלגי, רבנן סברי הבטה בהפקר קני. או יהבינן ליה אגרא כאילו זבנינן להו מיניהו ד), ואו דלא מקני להו ונמצאו קרובין של יחידים. ור' יוסי סבר חבטה בהפקר לא קאני. (וכשהוא לכין) [וכשהולכין] הציבור וקוצרין, הן הזוכין בה[ן] ושל [צי]בור הן. והכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי, מדברינו שאנו אן[ומ'] הש[ון]מר בהבטא בלבד קנאו, לדבריך [שא]תה אומ' ס) מן[ות]ר בו שומר חנם, אין עומר ושתי הלחם באין משל ציבור, אלא משלחיהן, והן השומרין אותם שקנאום בהבטא. **אמ' רבא דבולי עלמא הבטה בהפקר קאני.** ויש מי שגורס [הכי] לא קני, ולא סלקא אמרינן האי דקתני קאני דייקא. וחיישינן שמא לא ימסרם לציבור יפה יפה. רבנן סברי אז לא יהבינן ליה אגרא חיישינן שמא לא ימסרם לציבור מסירא מעליא. ור' יוסי סבר לא חיישינן שמא לא ימסרום, אלא ודאי ימסרום. והכי קאמרי ליה, לדברינו שחוששין ולעולם לא קנו עד דיהבו אגרא, לדבריך שאתה אומ' אין חוששין, אין עומר ושתי הלחם באין משל ציבור. **איכא דאמרי, אמ' רבא הבטה בהפקר כולי עלמא לא קני.** והכא בחוששין לבעלי זרועות פליגי. תנא קמא סבר תקנו ליה רבנן שכירות מתרומת הלשכה כי היכי דלא ניתו בעלי זרועות לישקלינהו. ור' יוסי סבר לגזילות בעלי זרועות לא חיישינן.

ה) וכ"כ רי"ף: עד דמפני ליה בהגביה. ב) נ"ל מעוש דלית ליה. ג) תוס': אמר רב נחמן לא קשיא כאן בשלו כאן בשל חבירו, אמר ליה רבה וכו'. ד) ולא פירש דאי יהבינן להו אגרא קנה בהבטתו לגיבור, וכגולה סובר הרשב"א כאן שאין המביט בהפקר קונה אלא לעצמו. ה) אולי נ"ל מתנדב ושומר.